

Раку Игорь

PhD hab, проректор з навчальної роботи, міжнародного співробітництва і європейської інтеграції Кишинівського державного педагогічного університету імені І. Креанга. (Кишинів, Молдова)

КОНЦЕПТУАЛЬНО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В РЕСПУБЛІЦІ МОЛДОВА

Автором статті розглянуто питання організації інклюзивної освіти в загальноосвітніх навчальних закладах Республіки Молдова. Стаття містить опис ключових позицій освітньо-виховного процесу дітей з особливими освітніми потребами. У статті представлено рівні організації інклюзивної освіти в межах впровадження Програми розвитку інклюзивної освіти в Республіці Молдова, провідною метою якої, є формування компетенцій соціальної інклюзії. Досягнення цієї мети вимагає командного підходу фахівців, залучених в цей процес, особливо на початку входження дітей з особливими освітніми потребами в соціокультурне середовище, полегшуючи адаптацію до навчального процесу і до групи однолітків з типовим розвитком

Ключові слова: діти з особливими освітніми потребами, інклюзія, адаптація, шкільна адаптація, соціальна адаптація.

Raku Igor

PhD hab, Vice-Rector for Academic Affairs, International Cooperation and European Integration Chisinau State Pedagogical University Named after I. Creanga. (Chisinau, Moldova)

CONCEPTUAL AND ORGANIZATIONAL ASPECTS OF INTRODUCTION OF INCLUSIVE EDUCATION IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

The author of the article considers the organization of inclusive education in secondary schools of the Republic of Moldova. The article describes the key positions of the educational process of children with special educational needs. The article presents the levels of organization of inclusive education within the implementation of the Program for the development of inclusive education in the Republic of Moldova, the main purpose of which is the formation of competencies of social inclusion. Achieving this goal requires a team approach of professionals involved in this process, especially at the beginning of the entry of children with special educational needs into the socio-cultural environment, facilitating adaptation to the learning process and to a group of peers with typical development

Keywords: children with special educational needs, inclusion, adaptation, school adaptation, social adaptation.

Постановка проблеми. Однією з найактуальніших проблем сучасної освітньої системи, є формування компетенцій соціальної інклюзії. Досягнення цієї мети вимагає командного підходу фахівців, залучених до означеного процесу, особливо на початку входження дітей з особливими освітніми потребами (далі – ООП) в соціокультурне середовище, полегшуючи адаптацію

до навчального процесу й до групи однолітків з типовим розвитком. Підготовка дитини до школи – невід’ємна складова соціальної інклюзії – починається в родині й удосконалюється в роки проведені в інших соціальних інституціях (заклад дошкільної освіти, загальноосвітній заклад). У цей період встановлюються «основні віхи» адаптації, які доповнюються в наступні роки (А. Соаґан, А. Васілеску, 1988). Ступінь, в якій дитина оволодіває необхідними компетенціями, обумовлює її здатність відповідати вимогам і очікуванням, що висувуються по відношенню до неї в умовах шкільного навчання. В ситуації невідповідності цих двох факторів, дитину сприймають як недостатньо адаптовану, що потребує певного втручання. Це втручання, в свою чергу, має бути пов’язано як із корекцією дефіцитарності розвитку, так й зі зміною вимог і характеристик самої шкільної ситуації (Л. Крившенко, 2005). Відповідно до європейських стандартів «Програмою розвитку інклюзивної освіти в Республіці Молдова на 2011-2020 роки» передбачено безперервну зміну й адаптування освітньої системи (щоб та відповідала нозологічній різноманітності дітей з урахуванням їхніх потреб).

Аналіз досліджень і публікацій. З прийняттям «Програми розвитку інклюзивної освіти в Республіці Молдова на 2011-2020 роки» інклюзивна освіта стала державним пріоритетом. У ньому передбачено включення всіх дітей в загальноосвітню систему незалежно від їх культурної, соціальної, етнічної, расової, релігійної та економічної приналежності або від їх умінь та інтелектуальних та (або) фізичних здібностей, що не порушує їх права виховуватися і зростати в родині. Заснована на парадигмі «освіта для всіх», інклюзивна освіта являє собою підхід, відповідно до якого всі діти повинні мати рівні можливості на отримання освітніх послуг [3]. На державному рівні впровадження інклюзивної освіти в Молдові розпочалося 2011-го року. За статистичними даними, на сьогодні в Молдові налічується більше трьох тисяч дітей з ООП, які отримують інклюзивні освітні послуги.

Мета статті – на прикладі нормативно правових документів представити концептуально-організаційні аспекти впровадження інклюзивної освіти в Республіці Молдова.

Основний виклад матеріалу. Необхідність своєчасного надання якісної освіти всім учням на основі інтеграції в рамках загальної системи освіти, забезпечується Постановою Уряду Республіки Молдова № 523 відповідно до «Програми розвитку інклюзивної освіти в Республіці Молдова на 2011-2020

роки». Структура інклюзивної освіти в Республіці Молдова, представлена трьома організаційними рівнями [7;8] :

1. Центральний рівень.

Республіканський центр психолого-педагогічної допомоги, який підпорядковується Міністерству освіти, культури та досліджень. Його основними завданнями є:

- розробка та адаптація інструментів діагностики розвитку дитини;
- розробка методології надання допомоги дітям з ООП;
- ініціювання та розвиток міжвідомчого партнерства з різними структурами для впровадження програм інклюзивної освіти;
- розгляд оскаржень за висновками фахівців, які здійснюють комплексну оцінку розвитку дітей (визначається характер освітніх потреб дитини, і надання психолого-педагогічної допомоги дитині і родині, надання методологічної допомоги фахівцям в роботі з дітьми з ООП на рівні районної служби психолого-педагогічної допомоги та прийняття рішень з цих питань).

2. Районний рівень.

Районна служба психолого-педагогічної допомоги, яка юридично підпорядковується районному управлінню освіти, а методологічно – Республіканському центру психолого-педагогічної допомоги. Її основними завданнями є:

- здійснення комплексної оцінки дітей в межах отримання інклюзивних освітніх послуг;
- визначення спеціальних освітніх потреб і розробка рекомендацій щодо заходів втручання і послуг щодо підтримки інклюзивної освіти в залежності від специфічних потреб дітей;
- здійснення переоцінки дітей з ООП;
- видання рекомендацій з інклюзивної освіти;
- надання методичної підтримки з психолого-педагогічної допомоги та психологічного консультування освітнім установам.

3. Місцевий рівень.

І. Багатопрофільні внутрішньо-шкільні комісії створюються в загальноосвітніх закладах та знаходяться в підпорядкуванні у адміністрації цих закладів. Основними завданнями комісій є:

- виявлення труднощів у навчанні дітей і первинна оцінка рівня розвитку;

- визначення специфічних потреб учнів з ООП і заходів втручання, які може надати навчальний заклад;

- координування та складання індивідуального навчального плану для кожного учня з ООП і подання їх на педагогічній раді для затвердження.

II. Ресурсні центри інклюзивного навчання діють при освітніх закладах і мають на меті полегшити включення дітей до загальноосвітніх закладів й кваліфіковано діяти відповідно до особливих потреб дітей. Їх основними завданнями є:

- планування і здійснення заходів освітньої підтримки для дітей з ООП;

- надання спеціалізованих послуг з психологічної, логопедичної та іншої кваліфікованої допомоги;

- надання інформаційної та методичної підтримки педагогічним працівникам навчального закладу щодо особливостей розвитку та особливостей втручання, спрямованого на вирішення проблем, з якими стикаються діти під час освітнього процесу;

- забезпечення умов для розвитку дитини відповідно до індивідуальних можливостей і потенціалу;

- організація інклюзивних програм з інформування громадськості.

На всіх рівнях інклюзивні освітні послуги представлені фаховою командою: психологом, логопедом, корекційний психопедагогом, фізичним кінетотерапевтом, допоміжним педагогічним персоналом та іншими кваліфікованими фахівцями.

Висновки. Протягом останніх років інклюзивна освіта в навчальних закладах Республіки Молдова забезпечила можливість залучення в освітньо-виховний процес значної кількості учнів зі ООП. З прийняттям «Програми розвитку інклюзивної освіти в Республіці Молдова на 2011-2020 рр.» користувачами цієї моделі можуть бути всі діти, незалежно від стану їх психофізичного розвитку.

Перспектива подальших досліджень полягає у складанні порівняльної характеристики моделі інклюзивної освіти Республіки Молдова із концептуально-організаційними аспектами впровадження інклюзивної освіти в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Coaşan A., Vasilescu A. (1988) Adaptarea școlară. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 128 p.

2. Крившенко Л. П. (2005) Педагогика. М.: Проспект, 429 с.

3. Постановление Правительства Республики Молдова № 523 от 11.07.2011 «Об утверждении Программы развития инклюзивного образования в Республике Молдова на 2011–2020 годы». (2011) [Электронный ресурс]. URL: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=103260&lang=ru

4. Постановление Правительства Республики Молдова № 732 от 16.09.2013 «О Республиканском центре психопедагогической помощи и районной/муниципальной службе психопедагогической помощи». (2013) [Электронный ресурс]. URL: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=22066&lang=ru

Рябченко Вікторія Миколаївна

магістрантка спеціальності 016 Спеціальна освіта
(Олігофренопедагогіка. Логопедія)
Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка
Науковий керівник – канд. пед. наук,
ст. викладач **О. М. Король**

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАСТОСУВАННЯ МІЖПРЕДПЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ СПЕЦІАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

У статті здійснено огляд теоретичних основ застосування міжпредметних зв'язків в освітньому процесі спеціального закладу загальної середньої освіти. Проаналізовано специфіку здійснення міжпредметних взаємозв'язків у навчанні учнів з особливими освітніми потребами. Окреслено переваги використання міжпредметних зв'язків у корекційній роботі з учнями з особливими освітніми потребами. Акцентовано увагу на теоретичних основах застосування окремих навчальних дисциплін у визначенні міжпредметних зв'язків в освітньому процесі спеціального закладу загальної середньої освіти.

Ключові слова: застосування, міжпредметні зв'язки, учні з особливими освітніми потребами, освітній процес, навчальна дисципліна.

Ryabchenko Viktoriya Mykolayivna

Master's student majoring in 016 Special Education
(Oligophrenopedagogy. Speech Therapy)
Sumy State Pedagogical University
A.S. Makarenko University
Supervisor - **Korol O. M.**, Ph.D. ped. science

THEORETICAL BASES OF APPLICATION OF INTERDISCIPLINARY CONNECTIONS IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF A SPECIAL INSTITUTION OF GENERAL SECONDARY EDUCATION

The article reviews the theoretical foundations of the use of interdisciplinary links in the educational process of a special institution of general secondary education. The specifics of the implementation of interdisciplinary relationships in the education of students with special educational needs are analyzed. The advantages of using interdisciplinary connections in